

HRVATSKI *glasnik*

XXXIII. godina, 45. broj

9. studenoga 2023.

cijena 250 Ft

miCROfon 2023. Pobjednica Kata Kumánovich iz Hrvatskog Židana

FOTO: PÉTER SCHAFER

8. i 9. stranica

Susret zborova u Kačmaru

6. stranica

Berbena druženje i Šokački piknik

7. stranica

Susret podunavskih Hrvata

10. stranica

Dobro se dobrim vraća

„Dobro se dobrim vraća“ izreka je koju danas možda rijetko spominjemo jer u današnjem svijetu, u kojem vrijede neke druge vrijednosti, zvuči banalno. Mnogi se hvale skupim automobilima, telefonima ili vikendicama i pokazuju da nije važno imati u glavi i srcu nego na bankovnom računu. Možda zbog mnogih razočarenja, zbog toga što u svijetu ima mnogo strašnih događanja ili jer mnogi iskorištavaju dobrotu drugih ljudi ne volimo izreći tu izreku? Neki misle da se novcem sve može kupiti i da nisu potrebni neki staromodni dobri odnosi koji se temelje na toleranciji, pristojnosti, uljudnosti.

Ipak, unatoč lošim djelima u svijetu ima i mnogo dobrih djela, ima mnogo ljudi koji dobro vraćaju dobrim. Dati i vraćati dobro ne znači davati samo neku materijalnu vrijednost – nekad čak mala pažnja, briga o drugom čovjeku, mala usluga, pohvala ili ohrabrenje znače mnogo više od materijalnih dobara. Čovjek je od malih nogu željan pohvale, uvijek mu je potrebna povratna informacija – je li ono što radi srcem dobro za druge? Ponekad je dovoljna samo jedna verbalna pohvala: „Hvala ti!“, „Kako si to dobro napravio!“ i sl.

Nedavno sam bila na jednoj priredbi na kojoj je izrečeno mnoštvo „Hvala!“ prekrasnim programom. Jednom dugogodišnjem donatoru i bivšem mještaninu sela, mislim da mu smijem spomenuti ime – profesoru dr. Karlu Gadanjiju, u njegovu rodnom selu zahvalili su za njegova dobra djela upravo na njegov rođendan. Cijelo selo, sadašnje i bivše vodstvo, sve mjesne ustanove, civilne udruge i pojedinci pripremali su se da ga iznenade, da mu zahvale za dugogodišnju materijalnu pomoć, ali i brigu o njima. Istina je da je ovaj put riječ i o materijalnoj pomoći, međutim nije u pitanju samo to nego i stalno praćenje razvoja mjesta, dugogodišnja briga, posjeti, mala pažnja... Za sve to mještani su sad zahvalili prekrasnom rođendanskom čestitkom i vjerujem da su profesoru te riječi dragih prijatelja i žitelja njegova rodnog sela značile mnogo, mnogo više od bilo kakvih materijalnih sredstava. Ovaj put doista vrijedi izreka „Dobro se dobrim vraća“.

Beta

GLASNIKOV TJEDAN

„U listopadu 2023. godine u hrvatskom biračkom popisu u Mađarskoj upisano je 10 630 birača.“

Polako, ali sigurno približavaju se izbori za narodnosne samouprave na mjesnoj, regionalnoj i državnoj razini. Bit će oni održani 9. lipnja 2024. godine. Dakle za sedam mjeseci. Petogodišnji mandat sadašnjih saziva tim datumom neće biti okončan – on će trajati do listopada 2024. godine i dana kad su 2019. održani izbori za mandate sadašnjih saziva mjesnih i narodnosnih samouprava u Mađarskoj. Dakle, sadašnji sazivi djeluju otprilike četiri mjeseca nakon izbora koji će, kao što smo već napisali, biti održani 9. lipnja. Uz izbore za mjesne i narodnosne samouprave bit će održani i izbori za Europski parlament. Glasaci će na glasačkom mjestu dobiti poza-mašan broj glasačkih listića i lista. Kao što nam je poznato, da bismo mogli glasati za narodnosne kandidate na mjesnim i narodnosnim listama na regionalnoj i državnoj razini, moramo se upisati u hrvatski birački popis. Ako ste već upisani, trebate provjeriti kad ste to učinili jer upis vrijedi deset godina od dana upisa. Dakle, ako je rok od deset godina od dana vašeg upisa u hrvatski birački popis istekao, trebate se ponovno registrirati u hrvatski birački popis kako biste mogli koristiti pravo hrvatskog narodnosnog birača. Kandidate mogu podupirati i postaviti liste na regionalnoj i državnoj razini hrvatske civilne udruge koje ispune zakonom propisane uvjete.

Vratimo se malom digresijom na brojke. Prema podacima popisa iz 2022. godine u Mađarskoj je 19 099 Hrvata. Godine 2022. 8232 građanina Mađarske izjasnila su se kako im je materinski jezik hrvatski, u obitelji i prijateljskom krugu 2022. godine 9171 osoba upotrebljava hrvatski jezik, a ukupan je broj osoba koje pripadaju hrvatskoj narodnosti (zbroj gornjih

odgovora, tzv. *agregatni broj*) 2022. godine 21 824. U listopadu 2023. godine u hrvatskom biračkom popisu u Mađarskoj upisano je 10 630 birača.

Kao što smo već pisali, 4. srpnja Mađarski je parlament sa 158 glasova podržao izmjene Zakona o pravima narodnosti. Riječ je o malom broju promjena, a one se u najvećoj mjeri dotiču upravo nadolazećih izbora za narodnosne samouprave. Iniciranje izbora na mjesnoj razini zakon vezuje uz brojke pripadnika narodnosti na posljednjem popisu stanovništva. Iniciranje izbora, drugo ne. Dakle, za brojke pripadnika dane narodnosti koja želi utemeljiti narodnosnu samoupravu u mjestu za brojke iz popisa stanovništva 2022. godine veže se tek iniciranje izbora za mjesnu narodnosnu samoupravu. Predlagači izmjena i Odbor za narodnosti željeli su, ne znajući tad rezultate iz popisa, omogućiti da se u što većem broju naselja u Mađarskoj mogu inicirati izbori za narodnosne samouprave zakonom priznatih 13 narodnosti u Mađarskoj. Izbori se mogu inicirati u naselju gdje se 25 ljudi izjasnilo pripadnikom određene narodnosti (Hrvat/Hrvatica) ili gdje je već djelovala narodnosna samouprava, a tek se 20 ljudi izjasnilo pripadnikom dane narodnosti (Hrvat/Hrvatica) odnosno u slučaju da je u naselju krajem 2022. godine djelovala odgojno-obrazovna narodnosna ustanova.

Sami narodnosni izbori i volja upisa birača u narodnosni birački popis ne ovise o brojkama iz popisa stanovništva. U narodnosne biračke registre može se upisati bilo koji građanin Mađarske svojom slobodnom voljom, tj. davanjem izjave kako je pripadnik dane narodnosti u Mađarskoj. Toliko o brojkama.

Branka Pavić Blažetin

HRVATSKI glasnik

Čitajte i širite Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj!

Pripreme za 200. obljetnicu rođenja Ferenc Xavéra Stégera

U Senandriji su u tijeku pripreme za 200. obljetnicu rođenja senandrijskog opernog pjevača Ferenc Xavéra Stégera. On je Hrvatima poznat kao Franjo Stazić jer je pod tim imenom započeo svoju karijeru u zagrebačkoj Operi, gdje je nastupio na praizvedbi prve hrvatske opere „Ljubav i zloba“ Vatroslava Lisinskog 28. ožujka 1853. u ulozi Vukosava.

Na poziv gradonačelnika Zsolt Fülöpa i predsjednika Hrvatske samouprave Senandrije Đure Benkovića 17. listopada 2023. raspravi o dalmatinskim programima u Senandriji planiranim za 2024. prisustvovali su i veleposlanik RH u Mađarskoj Mladen Andrić te predsjednik HDS-a Ivan Gugan.

Nakon razgovora uslijedila je „kulturna šetnja“ prema Stazićevoj rodnoj kući, a na putu su zastali i u Ulici Ferenc Rákócziya kod broja 1, gdje je prije 300 godina otvorena prva senandrijska Katolička pučka škola. U njoj se nastava odvijala i na irskom jeziku. Veleposlanik je najavio kako će doći na svečano otkrivanje spomen-ploče u povodu 300. obljetnice osnutka Katoličke pučke škole u Senandriji, koja će se održati sljedeći mjesec, te da će urgirati sudjelovanje hrvatskog stručnjaka u pripremnom odboru za organizaciju 200. obljetnice rođenja Franje Stazića.

Kršul

FOTO: SZENTENDRE.HU

„KOD KUĆE, KOD KUĆE“

Stručni kolegij „Mathias Corvinus“ (Mathias Corvinus Collegium – MCC) utemeljen je još 1996. godine kao institucija koja se bavi brigom o talentiranim mladima, učenicima od 10. godine života, studentima, pa sve do odrasle dobi i završetka doktorata. Uz potpuno besplatne programe o talentiranim danas MCC djeluje i kao centar znanja. Svoje podružnice MCC ima diljem Mađarske i u Karpatskom bazenu, a odnedavno i u Pečuhu. MCC djeluje u okvirima Zaklade koju financira Vlada Mađarske, a cilj je Zaklade pomagati pojedincu stvarajući zajednicu koja ima zajedničke korijene, prave vrijednosti i planove za budućnost i u ovim teškim vremenima. Od jeseni 2023. MCC svoje besplatne tečajeve za obuku talenata čini dostupnima još većem broju mladih ljudi. Učenici viših razreda osnovne škole mogu sudjelovati u programu Kluba mladih talenata koji je započeo u listopadu 2023. godine. Talenti se u okviru poslijepodnevnog termina mogu upoznati s novim temama, učiti u igri i okušati se u novim izazovima.

Za MCC važne su i narodnosti u Mađarskoj. Čulo se to 20. rujna na tribini održanoj u pečuškom MCC centru. Tribinu su organizatori nazvali „Kod kuće, kod kuće“ te na razgovor pozvali vrhunske mlade intelektualce iz redova narodnosti koji promišljaju o ulozi mladih i samih sebe u opstanku narodnosnih zajednica, o položaju i perspektivama, društvenoj uključenosti i životu mladih članova zajednice. Kako se čulo, važan je MCC i s gledišta narodnosti jer i tako mogu dobiti publicitet i promovirati se narodnosne vrijednosti. Istraživač Instituta za istraživanje mladih (Ifjúságkutató Intézet) Ferenc Sullivan pozvao je na tribinu Vjekoslava Blažetina, Mitrá Mirka Krkeljicsa, Krisztiána Kószegija i Blanku Jordán, koji su između ostalog pričali o životu mladih pripadnika svojih narodnosti i njihovim ulogama u svojim zajednicama. I dok je za neke od sudionika razgovora bilo prirodno da su materinski jezik i kulturu svojeg naroda usvojili

u obitelji, drugi su ih naučili i upoznali tek u školi. Zaključili su kako je glede opstanka narodnosne zajednice prenošenje tradicija ključno, da u naseljima postoje i djeluju mikrozajednice koje organiziraju život pripadnika narodnosti.

Čulo se kako je ondje gdje je osigurano barem dvojezično obrazovanje veća šansa za očuvanje nacionalnog identiteta, za što

se danas dobiva znatna moralna i financijska potpora mađarske vlade, a i mađarsko društvo razvija i pokazuje uzornu empatiju prema narodnostima.

Krisztián Kószegi pomaže romskim studentima u nepovoljnom položaju da steknu diplomu. Iznio je svoja iskustva. Većina stanovnika najsiriromašnijih naselja u Mađarskoj uglavnom je romskog podrijetla. Po Krisztiánu prvi je korak pomoć bebama i njihovim obiteljima, a zatim slijedi program „Tanoda“ koji pomaže učenicima u stjecanju srednje stručne spreme i tržišno vrijednog zanimanja. A najplemenitiji je cilj integracija u visoko obrazovanje.

Poticajna rasprava na tribini na kojoj je sudjelovao velik broj zainteresiranih koji su imali i zanimljiva pitanja nastavljena je neformalnim druženjem i razgovorima jer uvijek ima neodgovorenih pitanja o ovako važnoj temi.

Branka Pavić Blažetin

ATTILA PINTÉR:

„Selo i naša regija imaju budućnost i skrivene potencijale.“

Razgovarala: Branka Pavić Blažetin

Attila Pintér rođeni je Martinčanin, ali živi u Pečuhu. Točnije, radi u Pečuhu, a živi u Keszüu nadomak Pečuha. Svaku priliku koristi da bi bio u Martincima, a i zastupnik je Mjesne samouprave Martinaca. Kad god sam poslom u Martincima, tamo sretnem i Attilu. Ovaj četrdesetogodišnjak voli automobile, motore, lov, Dravu, podravske šume i netaknutu prirodu. Hrvat s ponosom. Pitala sam ga nedavno zašto mu je važno rodno selo.

Ja sam zastupnik Mjesne samouprave Martinaca, tako da sam skoro svaki dan u selu. Nije to daleko od Pečuha. Ne samo da sam zastupnik samouprave nego sam i jedan od nekoliko nas mladih Martinčana koji bi još nešto „šteli“ napraviti za selo, pa se mučimo i trudimo kako bismo uvijek nešto obnovili, vidite i sami da je tako. I danas ste vidjeli da uvijek nešto pokušavamo napraviti za naše selo, nek' je malo ljepše te da i mladi to vide, neka ostanu tu ili dođu živjeti u Martince. Danas smo predali veliku investiciju – Gostinjsku kuću i kuću ljekovitog bilja te kip Blažene Djevice Marije. Prelijepo je bilo danas na ovom događanju.

Jesi li se rodio u Martincima?

Jesam, jesam. Tu sam išao u osnovnu školu i puno sam dobio od sela.

Čime se inače baviš?

Ja se bavim prijevozom. Voditelj sam pečuške podružnice velike prijevoznice tvrtke, jedne od najvećih u Mađarskoj – *Waberer's International Zrt.* A hobi mi je rodno selo i rad za njega.

Znam da se pomalo baviš i ugostiteljstvom, turizmom.

Da, bavim se i ugostiteljstvom. To mi je isto jedan drugi hobi, 2017. godine kupio sam jednu kuću u Martincima, lijepu kuću od moje dobre prijateljice i dobre komšinice, s namjerom da napravim kuću za izdavanje sa sobama za goste. Ja sam to mislio napraviti i za svoje prijatelje. Naime, ja sam i lovac, pa bi tako lovci i prijatelji imali gdje prespavati. Tako je sve krenulo. Počeo sam i dosta je dobro krenulo. Neki su u selu najprije mislili što je s ovim Attilom, je li on poludio, šta radi to tu u selu, kakve apartmane. Ali ja sam imao zamisli i to ide odonda. Onu sam veliku kuću prodao i napravio sam drugu pa tu opet prodao i kupio treću, ali posljednju neću prodati jer izdajem apartmane koji su u njoj.

Attila Pintér

To je lijepo čuti, pogotovo ako znamo da naša hrvatska sela u Ormánságu propadaju i, kad to kažem, mislim na to da se mladi odseljavaju. Ima li u Martincima puno praznih kuća koje su za prodaju, stari li stanovništvo?

Sad, hvala Bogu, nema toliko puno kuća za prodaju otkad smo počeli obnavljati selo, kako ja sad vidim. Ja sam obnovio kuću i drugi polako obnavljaju kuće. Prije neko-

liko godina kuće koje su se mogle kupiti za milijun forinti sad koštaju pet, sedam, osam ili deset milijuna. Sad se već ispod 10 milijuna ne može kupiti dobra kuća u Martincima. Dosad se moglo kupiti velike kuće, ali sad već ne.

Tko kupuje? Odseljeni Martinčani kuće za odmor, mlade obitelji koje koriste državne poticaje ili stranci?

Ima svega. Ima tu i Nijemaca, ljudi iz Nizozemske koji su došli u ovu okolicu zbog rijeke Drave „spoleg“ mira i tišine. Tu i u okolici priroda je veoma lijepa. Okruženje. Rijeka i šume. Ima i onih koji su došli iz Budimpešte ili iz Pečuha, to je generacija ljudi između 50 i 60 godina. Oni su ili već u mirovini ili će uskoro u mirovinu. Mnogi se iseljavaju iz stanova (*panela*) i dolaze tu jer traže malo dvorište i mir, imaju psa, mačke, ovo-ono i onda žele mali vrt i puno im je ljepše tako živjeti.

Koliko stanovnika imaju Martinci?

Mislim da je aktivnih oko osamsto, a bilo je puno više. Najveći je problem sad kod nas da nema mladih, svi su otišli. Moja je generacija u Pečuhu, Budimpešti. Svi idu dalje, tu bi trebalo nešto napraviti. Tu je i Drava, trebalo bi napraviti nešto da ljudi ostanu u selu, neka ima i nešto posla, mi sad radimo na tome.

A gdje bi moglo biti posla? U Martincima je ured samouprave, trgovina, poljoprivredna firma...

Po mojem mišljenju mi smo jako dobri u poljoprivredi. Mislim da ono što proizvedemo, kukuruz i žito, jeftino prodajemo Europi. Trebalo bi to ovdje preraditi, proizvoditi neke prehrambene proizvode.

Ima li mjesna samouprava imovinu?

Nema. To slabo imamo. Imamo par kuća, ali zemljišta ne, par hektara, ali ne puno.

Načelnik Martinaca Levente Vármai i Attila Pintér

Mjesna je samouprava Martinaca nedavno ostvarila projekt „Gostinjska kuća i kuća ljekovitih bilja sveti Martin u Martincima”. Projekt je ostvaren uz potporu Ministarstva unutarnjih poslova Mađarske.

Hvala još jednom mađarskoj vladi što smo dobili potporu za taj projekt. Kupili smo jednu kuću s dvorištem i obnovili je. Uredili smo sobe i apartmane za 25 ljudi. Ovi apartmani nisu samo da bismo mi puno zaradili, iako je i to cilj, nego i da pokažemo naše selo svima – i mladima i starima. Želimo pokazati da naše selo i regija imaju budućnost i skrivene potencijale. Treba popularizirati i ljekovito bilje, pokazati ljudima da i toga još ima jer, ako mladi naraštaj neće to doznati od nas, ako moj sin neće čuti ili vidjeti od mene, od koga će? Na televiziji ili internetu možda se može i doznati nešto, ali to nije tako kao tu. Ovdje se sve može vidjeti vlastitim očima.

Ima u selu pčelara, šumara, lovaca i ribolovaca.

Da, ima pčelara, ja sam član lovačkog društva, imamo dosta dobru ekipu, martinačko lovačko društvo ima dvadesetak članova. Ima nas dosta i družimo se. Zimi organiziramo i lovačke hajke. Kao što sam rekao, imamo i vrsne pčelare koji proizvode izvrstan med, a ima i puno ribolovaca. Drava je

nekoliko metara od nas, oni imaju također dobro ribičko društvo. Znači, još uvijek ima šanse da nekako ostanemo na karti.

Jesu li potrebna djeca kako bi se ostalo na karti?

Svi imamo djecu, svi moji prijatelji imaju više djece, ali oni žive u Pečuhu ili u Budimpešti. Nažalost, otišli su. Nadamo se da će se nešto promijeniti. Sreća je i to kad za vikend, Uskrs ili Božić dođu, da imaju kamo doći.

Razgovaram s četrdesetogodišnjakom koji ima puno planova, želja i zamisli, sa zastupnikom.

Uvijek se ima što raditi. Imali smo sreću s putom jer sad imamo novi. Za vodovod je ova regija dobila znatne potpore. Od onog što smo mi kao mjesna samouprava imali u planu napraviti, napravili smo nekoliko većih stvari. Imamo planove suradnje s Općinom Sopje i sa Starinom u sklopu Europskih fondova. Razmišljamo o malom pristaništu na Dravi, ništa veliko, nešto malo, sitno, ali nam je bitno da iz sela može autom doći do Drave, a ne da trebamo otići u Brlobaš. Tu je i naša Mrtvica. Naše lijepo jezero površine 17 hektara, ali to je već sve u šumi, močvarno i to bismo željeli srediti za ribolov, sport. Dosta teško ide, ali uvijek nađemo izvore. Treba puno raditi i lobirati. Treba se kretati, planirati i bit će uvijek nešto.

GRBAVAC / GRUBIŠNO POLJE

– Zajednica Mađara iz Grubišnjog Polja njeguje prijateljske veze s naseljima u Ormánságu u kojima žive i djeluju i hrvatske samouprave, posebno s gradom Šeljinom i selom Starinom. Motor pokretač tih veza neumorni je Šandor Tóth i KUD „Đeram”, koji svake godine priređuje smotru folkloru „Jesen u Grbavcu”. Tako je bilo i u listopadu ove godine. Riječ je o manifestaciji Zajednice Mađara Grubišnjoga Polja, odnosno susretu zborova koji se priređuje na etno imanju Zajednice Mađara Grubišnjoga Polja „Bilogora” u Grbavcu. Ovogodišnjem druženju između ostalih, kako doznaje Hrvatski glasnik, nazočili su i načelnik Starina Balaž Matorić i predsjednik Hrvatske samouprave Šeljina te ujedno i ravnatelj Osnovne škole u Šeljini Robert Ronta. Nastupio je starinski orkestar „Biseri Drave”.

BUDIMPEŠTA – Uprava HOŠIG-a 19.

listopada pozvala je zainteresirane na Otvoreni dan u gimnaziji. Pozivali su preko svoje društvene stranice sve one učenike koji su pred izborom škole za daljnju naobrazbu i njihove roditelje na tradicionalni Otvoreni dan gimnazije. Goste su podrobnije izvijestili o mnogostrukim nastavnim mogućnostima i okolnostima učenja koje ova dvojezična ustanova pruža. Na Otvorenom danu između 9 i 13 sati pod vodstvom HOŠIG-ovih nastavnika moglo se sudjelovati na satima, pogledati suvremene jezične i stručne kabinete, radionice kulturno-umjetničkog rada, sportsku dvoranu i udobni učenički dom. Za sudjelovanje na otvorenom danu bila je potrebna registracija.

SERDAHEL – Hrvatska samouprava

„Stipan Blažetin” u sklopu Pomurskih jesenskih književnih dana raspisala je natječaj za hrvatske pomurske osnovne škole pod naslovom „Lepe naše sinokoše”. Sudjelovati su mogli učenici hrvatskih pomurskih škola. Zadatak za niže razrede bio je nacrtati jednu od znamenitosti svojega sela ili grada i napisati nešto o njoj, a za više razrede izraditi letak ili brošuru također o znamenitostima svojega mjesta i napisati 3-4 rečenice o njima (fotomontaža, ukrašavanje letka s logom, grbom itd.). Nagrade za najuspješnije autore su dodijeljene na svečanosti Pomurskih jesenskih književnih dana.

Susret hrvatskih narodnih pjevačkih zborova u Kaćmaru

Hrvatska samouprava Kaćmara u subotu 7. listopada priredila je V. Međunarodni susret hrvatskih narodnih pjevačkih zborova koji je održan u mjesnom Domu kulture, a okupio je osam pjevačkih zborova iz Bačke, Baranje i Hrvatske.

Zajedničko poziranje sudionika ispred Doma kulture

U ime organizatora i domaćina okupljene je srdačno pozdravila predsjednica Hrvatske samouprave Kaćmara. Kako je uz ostalo naglasila Teza Vujkov Balažić, bio bi to već šesti susret zborova, ali zbog pandemije 2022. godine nije mogao biti održan. Krajem 90-ih godina prošloga stoljeća pokrenuli su susret hrvatskih crkvenih pjevačkih zborova na drugi dan Duhova, ali su nakon 10-11 godina prekinuli s organizacijom jer su se istodobno održavale brojne priredbe u drugim naseljima. Zahvalila je svim zborovima na odazivu, a sudionicima i okupljenima poželjela ugodnu zabavu. Nazoćnima se obratio i predsjednik Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije Joso Šibalin, koji je izrazio zadovoljstvo što se osim crkvenih njeguju i narodne pjesme, čime se čuva narodna tradicija. Posebno je istaknuo važnost ovakvih susreta, okupljanja i povezivanja ne samo među regijama nego i s matičnom domovinom.

Pjevački zbor „Ledena berba” iz Velike (Hrvatska)

Susret hrvatskih narodnih pjevačkih zborova okupio je prijateljske pjevačke zborove Kaćmara koji se susreću na raznim priredbama bačkih i baranjskih Hrvata, a došli su i

Pjevački zbor iz Harkanja

gosti iz prijateljskog naselja Velika iz Hrvatske. Susret je otvorio domaći pjevački zbor iz Kaćmara u pratnji harmonikaša Veljka Pukovića, a zatim je nastupio pjevački zbor iz obližnjeg Aljmaša. Pjevački zbor „Ružmarin” iz Bačina i Harkanja oduševio je izvornim narodnim pjesmama svojega kraja, a osim toga i narodnim nošnjama užeg zavičaja koje su odjenuli članovi zbora. Nakon njih nastupio je pjevački zbor „Ružice” iz Kalače te na kraju pjevački zbor „Ledena berba” iz prijateljskog naselja Velika iz Hrvatske, koji je izveo nekoliko vlastitih pjesama. Na kraju se šaljivim programom predstavio i mješoviti narodnosni pjevački zbor kaćmarskog Kluba umirovljenika.

Pjevački zbor „Ružmarin” iz Bačina

Nakon programa zastupnici Hrvatske samouprave Kaćmara zahvalili su svim sudionicima te im uručili spomenice u znak sjećanja na V. susret hrvatskih narodnih pjevačkih zborova u Kaćmaru. Susret je završen zajedničkim ručkom sudionika te druženjem uz glazbu, pjesmu i ples. Program je ostvaren uz potporu Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije.

S. B.

Županijsko berbeno druženje i Šokački piknik u Vršendi

Hrvatska samouprava Vršende i Udruga baranjskih Hrvata 30. rujna organizirale su IV. Županijsko berbeno druženje i IX. Šokački piknik u Vršendi. Nakon okupljanja u Šokačkoj čitaonici cjelodnevno druženje započelo je tradicionalnom berbom u vinogradu vinogradara i vinara Ladislava Kovača u Orašju. Poslijepodne slijedilo je natjecanje u kuhanju sataraša, kulturni program, proglašenje rezultata, zajednička večera i druženje.

Nakon okupljanja zastupnika hrvatskih samouprava iz okolnih naselja te ujedno članova baranjske udruge i drugih gostiju u Šokačkoj čitaonici cjelodnevno druženje započelo je tradicionalnom berbom u vinogradu jednog od vršendskih vinogradara i vinara Ladislava Kovača u Orašju. Njima su se priključili i gosti iz Hrvatske: članovi KUD-a „Mihovil Krušlin“ iz Šenkovca, koji su stigli već dan prije.

Kako nam je uz ostalo kazala predsjednica Hrvatske samouprave Vršende Marijana Balatinac, ujedno i predsjednica Udruge baranjskih Hrvata, neizostavan je bio i tradicionalni berbeni (do)ručak, kulen, kuhana šunka, kinder, kobasica, krumpir, jaja, sir i drugo, nakon čega su zajedno pošli u Orašje. Prema riječima predsjednice sve je manje vinogradara i vinara u Vršendi, ali još ih ima: Ladislav Kovač, Ivo Šajnović, Ladislav Kovačević... Svake godine okupljaju se u vinogradu jednog od najvećih vinogradara i vinara Ladislava Kovača. U prijepodnevnoj berbi sudjelovali su i gosti iz Hrvatske, ali i uzvanici: predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Guban, zamjenik predsjednika Saveza Hrvata u Mađarskoj Arnold Barić i drugi. Za dobro berbeno raspoloženje pobrinuo se mohački orkestar „Planina“.

Članovi KUD-a „Mihovil Krušlin“ iz Šenkovca žure u berbu

Nakon berbe u ranim poslijepodnevima druženje je nastavljeno pod velikim šatorom u dvorištu Šokačke čitaonice zajedničkim ručkom sudionika uz orkestar „Planina“. Uslijedio je prigodni kulturni program, a nazočnima su se obratili predsjednica Hrvatske samouprave Vršende Marijana Balatinac, zamjenik predsjednika Saveza Hrvata u Mađarskoj Arnold Barić i generalni konzul Drago Horvat. U kulturnom programu nastupile su gostujuće i domaće folklorne skupine. KUD „Mihovil Krušlin“ iz Šenkovca izveo je tri koreografije u pratnji svojih tamburaša. Kulturno-umjetničko društvo HFG „Beremenske folklorašice“ iz Bremena, koje djeluje tek dvije godine, prvi se put predstavilo vršendskoj publici. Iz obližnjeg Katolja došao je i Pjevački zbor „Karašica“, a nastupili su i domaći folkloraši, omladinska plesna skupina „Bubice“, kojoj se priključio i stariji naraštaj plesača. Naime, nakon Državnog ljetnog festivala u Martincima oni su odlučili da će se priključiti vršendskoj folklornoj skupini, a ovo je bio njihov prvi zajednički nastup s omladinskom skupinom. Nakon kulturnog programa proglašen je rezultat natjecanja u kuhanju sataraša, a najbolje ekipe nagrađene su spomenicama i medaljama. Poslije programa nastavljeno je druženje uz tamburaše, pjesmu i ples.

Kako nam je kazala Marijana Balatinac, s gostima iz Hrvatske u večernjim satima posjetili su Mohač i prigodni kulturni program u povodu obilježavanja 35. obljetnice KUD-a „Zora“. Sutradan, prije povratka u Hrvatsku, gosti iz Šenkovca razgledali su kulturne i povijesne znamenitosti grada Mohača i Pečuha. Cjelodnevni program u Vršendi ostvaren je uz potporu Hrvatske samouprave Baranjske županije, Fonda za upravljanje „Gábor Bethlen“ i Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

S. B.

Sudionike je zabavljao mohački orkestar „Planina“

miCROfon

Natjecanje u pjevanju za talentiranu hrvatsku mladež u Mađarskoj od svojih početaka održava se u Petrovu Selu u organizaciji Hrvatske državne samouprave i Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj. Tako je bilo i ove godine 14. listopada.

Natjecanje *miCROfon* odvija se uz živu glazbu sastava *miCROfon*. Ovoga su puta u tom sastavu svirali i pjevali: Róbert Harangozó, Noémi Hettinger, Szabina Balogh, Flórián Kónyai, Tibor Timár, Dominik Jány, Dusan Timár, Martin Brezovich i András Kovács.

Nastup sudionika ocjenjuje stručni žiri. Ove godine činili su ga Mira Živković, Imre Harsányi i Mikloš Kohuth. Sponzori natjecanja i ove su godine bili Mjesna samouprava Petrova Sela i Hrvatska samouprava Petrova Sela. Moderatori natjecanja bili su uvježbani voditelji Mirjana Steiner i Andrija Handler. U ime domaćina iza pozornice podršku je dao Rajmund Filipović, za razglas se brinuo Péter Schaffer, a za svjetla Tibor Németh.

Na ovogodišnjem natjecanju *miCROfon* sudjelovalo je 12 pjevača i pjevačica iz svih krajeva Mađarske. Broj je sudionika ograničen – uglavnom su to po dva pjevača iz šest regija u kojima u Mađarskoj žive Hrvati. Stručni ocjenjivački sud prvo mjesto dodijelio je Kati Kumánovich iz Hrvatskog Židana, drugo Borjani Hadzsiev iz Pečuha, a treće Andrásu Kovácsu iz Hrvatskog Židana. Zanimljivost ovogodišnjeg *miCROfona* bila je i uvodna pjesma koju su otpjevali v. d. ravnatelja Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj Gabriella Kohuth Várhelyi i petrovski glazbenik Mikloš Kohuth. Bila je to pjesma poznatog hrvatskog glazbenika Mladena Grdovića *Evo mene moji ljudi*.

I ovogodišnji je *miCROfon* nakon proglašenja rezultata i dodjele nagrada završen zajedničkom izvedbom pjesme *To je moj dan* uz glazbenu pratnju sastava *miCROfon*. Svojevrsna je to himna natjecanja za koju je tekst napisao Andrija Handler, a glazbu Róbert (Miska) Harangozó. Nagrade su predali predsjednik HDS-a Ivan Guban i v. d. ravnatelja Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj Gabriella Kohuth Várhelyi. Organizatori ocjenjuju kako je još jedan uspješan *miCROfon* iza njih.

BPB • Foto: Péter Schaffer

TRENUTAK ZA PJESMU

Brodeto i kravata

Neki dan dok sam smireno
griskao Albert kekse,
ustanovih da mi to što sam Hrvat
nabija komplekse.

Što su Hrvati dali svijetu
da mi je samo znati?
Topi se, Hrvo, u brodetu,
visi o kravati.

Ivan Slamnig

Voditelji miCROfona Mirjana Steiner i Andrija Handler

Imena sudionika na natjecanju „miCROfon” 2023.

BILJANA BENDE

(Mohač, pohađa Hrvatsku gimnaziju
„Miroslav Krleža”):
Dani su bez broja
(Magazin)

DIÁNA FUCHS

(Pečuh): *Život je jedan*
(Cure iz centra)

MOLLI HORVÁTH

(Koljnof): *Ako te pitaju*
(Petar Grašo)

BORJANA HADZSIEV

(Pečuh, pohađa Hrvatsku gimnaziju
„Miroslav Krleža”):
Malo mi za sriću treba
(Doris Dragović)

VIVIEN JAKOSEVITY

(Santovo): *Crnokosi*
(Lidija Bačić)

ANDRÁS KOVÁCS

(Hrvatski Židan): *Gdje sam bio*
(Željko Bebek)

KATA KUMÁNOVICH

(Hrvatski Židan): *Neka mi ne svane*
(Danijela Martinović)

MIRA PROSZENYÁK

(Serdahel, pohađa Hrvatsku gimnaziju
„Miroslav Krleža”):
Proketo dobro ljubiš
(Lidija Bačić)

TEA STJEPIĆ

(Topusko, učiteljica u sambotelskoj školi
„Mate Meršić Miloradić”): *Jedina*
(Zdravko Čolić)

BOGLÁRKA SZÜCS

(Pečuh, pohađa Hrvatsku gimnaziju
„Miroslav Krleža”): *Uno momento*
(Severina)

KEVIN TAKÁCS

(Koljnof): *Tihi ocean*
(Lorena)

JASMINKA RADMILA TÁBORI

(Budimpešta, pohađa HOŠIG):
Djevojka sa sela
(Severina)

Susret podunavskih Hrvata i Narodnosni dan Hrvata u Andzabegu

U organizaciji Hrvatske samouprave Andzabega 14. listopada održan je Susret podunavskih Hrvata i proslava Narodnosnog dana Hrvata u Andzabegu.

Prvi susret podunavskih Hrvata odvio se u Erčinu 2012. godine na ideju tadašnjeg predsjednika hrvatske samouprave Stipana Perića. On je prisustvovao i ovom, osmom susretu te s publikom podijelio mnoge anegdote iz prošlosti podunavskih Hrvata.

Erčinski pjevački zbor „Jorgovani“

Nazočnima su se obratili i saborski zastupnik András Aradszki kao i gradonačelnik Andzabega László Csőzik, koji je istaknuo: „Andzabeg, koji je nakon turske okupacije bio gotovo prazan, naselili su racki Hrvati zahvaljujući kojima je naselje oživjelo. Oni su vrlo dugo, do druge polovine 19. stoljeća, bili većinsko stanovništvo te su stari običaji još uvijek vrlo živi. Sretan sam kad vidim koliko je raznolik Andzabeg, a tome znatno doprinose Hrvati Raci.“ Nakon uvodnih govora na pozornici Kulturnog centra „Szepes Gyula“ svojim plesnim, pjevačkim i siračkim nastupima predstavili su se podunavski Hrvati iz Dušnoka, Bačina, Erčina, Kalače, Tukulje i Andzabega.

Anzabeška izvorna plesna skupina „Igraj kolo“

Prvo je nastupila domaća, izvorna plesna skupina „Igraj kolo“, koja postoji od 2012., te je otplesala Bunjevački ples za čiju je koreografiju zaslužan Antun Kričković. Uslijedio je nastup erčinskog pjevač-

KUD „Ružmarin“ iz Bačina

kog zbora „Jorgovani“, koji djeluje posljednjih 13 godina, a u svojem pjevačkom repertoaru imaju i crkvene i zavičajne hrvatske pjesme. Voditeljica je tog dvanaestočlanog zbora Timea Vicko Szili. Nastupio je Mješoviti zbor „Ružice“ iz Kalače, koji inače pjeva u sklopu hrvatske mise u Kalači, a zatim KUD „Biser“ iz Dušnoka, koji postoji od 2016. i njeguje vezu s matičnom zemljom, gdje nastupa na međunarodnim festivalima folklor – 2016. u Đakovu, 2019. u Vinkovcima. U nastavku programa predstavili su se i KUD „Ružmarin“ iz Bačina, tukuljski Južnoslavenski plesni ansambl, tukuljski Muški zbor i Orkestar „Kolo“ pod vodstvom Lászlóa Halásza.

Mješoviti zbor „Ružice“ iz Kalače

KUD „Biser“ iz Dušnoka

Za sve uzvanike priređen je domjenak, a predsjednica Hrvatske samouprave Andzabega Ági Hudák sama je pripremila prigodnu tortu koju je poklonila najmlađim plesačima tukuljskog Južnoslavenskog plesnog ansambla. Nakon završetka programa plesačnica se nastavila na Glavnom trgu Andzabega.

Sljedeći Susret podunavskih Hrvata održat će se u Tukulji.

Program je ostvaren uz financijsku potporu Fonda „Gábor Bethlen“.

Kršul

ČEPREG I PAKRAC GRADOVI PRIJATELJI

Veze gradova Pakraca i Čeprega započele su zahvaljujući mađarskoj znanstvenici dr. Teréziji Balogh Jánosné Horváth i predsjednici Hrvatske samouprave Čeprega Mariji Krály Kiss prije gotovo 20 godina. Te su veze ovih dana potvrđene sporazumom o prijateljstvu tih dvaju gradova – Pakraca i Čeprega.

Naime, članovi Društva Mađara Pakrac 16. i 17. rujna boravili su u Čepregu kod svojih prijatelja Hrvata iz toga grada. Na čepreškom glavnom trgu u svečanim okvirima potpisan je Sporazum o bratimljenju Pakraca i Čeprega. Sporazum su potpisali pakračka gradonačelnica Anamarija Blažević i gradonačelnik Čeprega Zoltán Horváth. „Tim je činom potvrđena dosadašnja suradnja, ali su i zacrtani zajednički planovi i programi na polju povijesnih istraživanja, javnog obrazovanja, kulture i gastronomije. Osim toga, potvrđena je plodna suradnja započeta 2019. godine sporazumom između Grada Čeprega, Hrvatske samouprave Čeprega i Društva Mađara Pakraca“, rekla je za Hrvatski glasnik predsjednica Hrvatske samouprave Čeprega Marija Krály.

Gradonačelnice prijateljskih gradova:
Anamarija Blažević i Zoltán Horváth

Tad je u Čepregu, sredinom rujna 2019., predstavljena knjiga o plemićkoj obitelji Janković, koja je dala velik doprinos za gospodarski napredak jednog dijela nekadašnje Požeške županije, posebno današnjeg daruvarsko-pakračkog prostora. Vlasnik tih područja u drugoj polovini 18. stoljeća postao je Antun Janković (1729. – 1789.), u čije je vrijeme i u vrijeme njegovih nasljednika to područje uništeno zbog osmanlijske vladavine. Za sto je godina promijenilo izgled i dobilo prepoznatljivu gospodarsku cjelinu. Velik iskorak u boljem poznavanju te plemićke porodice učinila je mađarska znanstvenica dr. Terézia Balogh Jánosné Horváth, kojoj su interes o Jankovićima pobudila njezina etnološka istraživanja u kojima je nailazila i na tragove te plemićke porodice. Presudila je u tome vjerojatno i činjenica da je ona rođena u Čepregu, gdje su Jankovići također imali svoje posjede i gdje i danas živi velika kolonija hrvatskih potomaka čiji su predci, kao i kod Hrvata u susjednoj Austriji, uzmakli pred osmanlijskom najezdom koja je trajala do druge polovine 16. stoljeća. Sredinom 18. i u prvoj polovini 19. stoljeća Čepreg, Daruvar, Pakrac i Lipik u isto su vrijeme bili posjed obitelji Janković i to je povijesna činjenica koja ih trajno povezuje.

Kako donosi Pakrački list, pakračka gradonačelnica podsjetila je kako je grofovska obitelj Janković unaprijedila svoje posjede na

Potpisivanje Sporazuma o prijateljstvu

različite načine i kako se dobra suradnja dvaju gradova podiže na višu razinu potpisivanjem Sporazuma o prijateljstvu. To ima za cilj daljnje unapređenje postojeće suradnje i stvaranje prilika za zajedničko sudjelovanje u projektima koji će obostrano koristiti obama gradovima. Idućeg dana taj je Sporazum posvetio i mjesni župnik u župnoj crkvi svetog Nikole u Čepregu. U Čepregu su bile i ravnateljica OGŠ Pakrac Alfreda Petani Grafina te ravnateljica pakračkog Muzeja Jelena Hihlik, koje su također uspostavile suradnju s tamošnjim srodnim ustanovama.

Tijekom obilaska Čeprega Marija Krály pojasnila je bogatu povijest grada te su gosti posjetili i Kapelu Blažene Djevice Marije koju je sagradio grof Julije Janković, rođen u Pakracu 1820. godine. U kripti kapele sahranjen je grof Antun Janković Daruvarski sa suprugom Katarinom (rođ. Kiss v. Nemeskér).

Branka Pavić Blažetin • Foto: Društvo Mađara Pakrac

OSIJEK – Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti i Centar za znanstveni rad u Vinkovcima organizirali su XI. Međunarodni znanstveni skup *Dijete i jezik s temom Jezik udžbenika – udžbenici jezika*. Skup je održan u prostorijama Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti 12. i 13. listopada 2023. godine. Csilla Weninger održala je plenarno predavanje *Značenje i ideologija u udžbenicima jezika*, a Lana Hudeček i Milica Mihaljević predavanje *Jezični priručnici i mrežni izvori kao dopuna udžbenicima u početnim razredima osnovne škole*. Na skupu su zajedničko predavanje održale Timea Bockovac i Valentina Sabolić: *Tematska analiza udžbenika narodopisa hrvatske manjine u Mađarskoj* te Emina Berbić Kolar, Morana Plavac i Mirjana Šibalin: *Čitanka – čuvarica jezičnoga identiteta Hrvata u Mađarskoj*. Predstavljen je i Zbornik radova s X. međunarodnog znanstvenog skupa *Dijete i jezik danas pod naslovom Dijete i jezik danas – čitanje u suvremenom okruženju*.

Kuglanje i druženje u Barči

U organizaciji Hrvatske samouprave grada Barče i barčanskog KUD-a „Podravina“ te uz potporu Hrvatske samouprave grada Barče, Hrvatske samouprave Šomođske županije i Zajednice podravskih Hrvata u Barči je 23. rujna održano XIII. kuglanje i druženje podravskih Hrvata i njihovih prijatelja u gostionici „Guritó“. „Kuglati su se mogle tročlane ekipe, iz svakog naselja jedna ženska i jedna muška ekipa“, reče mi vrijedna zapisničarka Andrea Felső Kovács. Kako bi se kuglanje i zatim i druženje odvijalo u što veselijoj atmosferi, brinuo se Tamburaški sastav „Misija“. Okupljene su pozdravili predsjednica Hrvatske samouprave grada Barče te ujedno i predsjednica Hrvatske samouprave Šomođske županije Jelena Maćok Čende i predsjednik KUD-a „Podravina“ Zoltan Solga. Ekipe su stigle iz Daranja, Lukovišća, Dombola, Martinaca, Sigeta, Izvara, Bojeva, Rasinje, Novog Sela, Potonje i Barče.

S nagradom u ruci

Najmlađa natjecateljica
Csenge Sebestyén

Na natjecanju je sudjelovalo 13 ženskih i 13 muških ekipa. Iako po praznovjernima tri-naest i nije baš najsretniji broj, ovoga je puta bio, čunjevi su padali jedan za drugim. Najbolja je bila ženska ekipa Csítrik iz Bojeva, a najbolja muška ekipa iz Lukovišća, tj. ekipa Hrvatske samouprave Lukovišća. Otac Zoltan Hajdú sa svojim sinovima Zoltanom i Arpijem već godinama uvjerljivo ruši čunjeve u najvećem broju. Ovoga su puta u tri kruga bacanja srušili ukupno 174 čunja. Drugi su bili Podravci iz Daranja (László Tóth, József Tóth, Tibor Tomola) sa 161 srušenim čunjem, a treća ekipa Ballábasok iz Rasinje (István Pápics, Zoltán Horváth i József Glávics) sa 151 srušenim čunjem. Za njima su s tek jednim čunjem manje (150) zaostajali domaćini iz Barče (Zoltan Solga, Đuri Kovač i Dominik Kovač).

Vratimo se ženama. Članice ekipe Csítrik iz Bojeva srušile su 161 čunj. U ekipi su bile Viktória Cseh, Krisztián Pinterics i Rudolfné Pinterics. Druga je bila ekipa Generáció-Bombázók iz Rasinje (Istvánné Pápics, Ágnes Horváth i Bibiána Horváth), one su srušile 157 čunjeva, a treća ekipa Korijeni (Ruža Sebestyén, Csenge Sebestyén, Tibor Sebestyén) sa 150 srušenih čunjeva. Najmlađa natjecateljica bila je Csenge Sebestyén iz Barče (57 srušenih čunjeva), a najstariji natjecatelj Pavo Kovač iz Novog Sela (32 srušena čunja). I ovoga puta dodijeljene su najslađe odnosno „najkiselije“ nagrade. „Citrom Díj“ dobili su László Nagy te Nóemi Szilágyi i Klaudia Kaizer.

Napomenimo kako su se natjecateljima pridružili i natjecali se i glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga te predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Guban.

Branka Pavić Blažetin • Foto: Organizatori

Najstariji natjecatelj Pavo Kovač

Mala stranica

ZNATE LI...

... da će Mickey Mouse u studenom 2023. napuniti 95 godina?

Jedan od najpoznatijih i najmiljenijih crtanih likova u povijesti, Mickey Mouse, imao je svoju premijernu ulogu 18. studenoga 1928. u kratkom crtanom filmu *Parobrod Willie* i zato *The Walt Disney Company* taj dan smatra njegovim rođenjem.

Mickey Mouse lik je iz animiranih filmova i stripova koji je postao maskota *The Walt Disney Companyja*. Godine 1928. nacrtali su ga Walt Disney i Ub Iwerks. Disney ga je isprva želio nazvati Mortimerom Mouseom, ali mu je supruga Lillian predložila da promijeni ime u Mickey jer je smatrala da Mortimer zvuči ružno.

Jednom je prilikom Walt Disney rekao: „Osjećali smo da publika, posebice djeca, vole životinje koje su slatke i male. Mislim da ideju dugujemo Charlieju Chaplinu. Željeli smo nešto privlačno i mislili smo da bi sićušni miš imao nešto od Chaplinove melankoličnosti, malog dječaka koji sve čini najbolje što može. Kad se ljudi smiju Mickeyju Mouseu, to je zato što je on sličan čovjeku i to je tajna njegove popularnosti.“ Mickey Mouse poznat je širom svijeta kao najuspješniji lik iz animiranih filmova i stripova na svijetu. Njegova je djevojka i ljubav života Minnie Mouse.

Vic tjedna

Dječji vrtić

Došao tata prvi put po sina u dječji vrtić. Zbunjeno se ogledava pa ga upita dežurna teta:

- Po koga ste došli?
- Po Juricu.
- Po kojeg Juricu? Imamo ih pet.
- Ma dajte bilo kojeg, ionako će vam ga sutra žena vratiti.

Pronađi motivaciju

Mjesec studeni posljednji je jesenski mjesec. Dani su sve kraći, česta je magla, kiša i tmurno vrijeme. Sve to utječe na naše raspoloženje. Postajemo mrzovoljni i nemotivirani za razne aktivnosti i zato teže učimo, obavljamo svoj posao ili bilo kakve aktivnosti. Kišoviti i tmurni dan ponekad jednostavno oduzima, crpi energiju. Ako se i vi borite za to da ostavite kapke otvorenim i da ostanete motivirani za radni dan, možda će vam pomoći sljedeći savjeti.

- **Raširite zavjese** – Čak i najmanja svjetlost može vam pomoći da ostanete motivirani tijekom kišnih dana.
- **Pustite neke pozitivne melodije** – iznenadili biste se koju snagu pozitivne energije ima glazba.
- **Novo radno okruženje** – može biti posebno korisno kad radite za računalom.
- **Odredite svoje zadatke za dan** – radite na zadatku 25 minuta bez prekida i zatim napravite kratku pauzu.
- **Zdrava prehrana i hidratacija** – ključ za motiviranje krije se i u pametnom odabiru namirnica koje unosite u tijelo.
- **Napravite malu pauzu i prošetite se** – ponekad je kratka pauza za „ja-vrijeme“ upravo ono što nam treba.

Pripremila: Beta

BERBENO VESELJE NA ŠANDORICI

„Tak su rekli kuma Dora, kaj se vino piti mora” čulo se 1. listopada u vinogradu na Šandorici, neda-
leko od Mlinaraca i Pustare. Već je četvrta godina otkako mjesne i hrvatske samouprave Pustare i
Mlinaraca zajedno priređuju berbene običaje u tome vinogradu radi njegovanja tradicija te pro-
moviranja berbenih običaja i druženja.

Budući da mnogi Mlinarčani i Pustarčani imaju vinograde na obližnjoj Šandorici, što je vrlo blizu naseljima te do vinograda vodi i asfaltirana cesta, svake se godine ondje priređuje Berbeno veselje. Danas ti mali vinogradi imaju malo drukčije znače-
nje nego prije nekoliko desetljeća – danas je to mjesto opuštanja, druženja, odmora, dok je nekad to bio težak fizički rad. Za većinu vlasnika vinograd znači vikendicu u kojoj se odmaraju, zemlju obrađuju po-
put hobija, mnogi su zasadili razno voće, maline, jagode, a ima i onih koji uzgajaju lavandu, sve to za svoj gušt. No, naravno, ima i onih koji su ostali kod tradicionalnog uzgoja vinove loze. Glavno je da se na Šan-
doricu dođe radi opuštanja i prijateljstva, a upravo je i priredba Berbeno veselje do-
gađanje na kojem se okupljaju mještani iz pomorskih naselja. Naime, ljudi se za vrijeme posla ne stignu družiti. Ovogodišnje prekrasno listopadsko vrijeme pogodova-
lo je i berbenoj povorci: mnoštvo jahača, okićenih konjskih zaprega i traktora pro-
lazilo je ulicama Mlinaraca i Pustare. Djeca iz dječjeg vrtića te članice zborova putem su pjevali prigodne hrvatske i mađarske pjesme sve dok nisu stigli do odredišta, na Šandoricu. Ondje su ih čekali muškarci koji su u kotlovima kuhali gulaš i paprikaš, a bilo je i kolača i grožđa napretek – toga dana nitko ne smije otići kući, a da nije kušao berbeni gulaš i tradicionalne kolače kao što je „zdignjena mazanica”, „babini kola-
či” i slatki mošt. Na placu kod vinograda

U vinograd se stizalo na konjskim zapregama

Program djece iz dječjeg vrtića iz Mlinaraca

načelnika Pustare ima dovoljno mjesta za tzv. pozornicu, pa se ondje odvijao kulturni program. Načelnici obaju mjesta, László Preksen (Pustara) i János Kósa (Mlinarci), pozdravili su okupljene i zaželjeli im dobru

zabavu te druženje s rodbinom i prijate-
ljima. Pozdravnim riječima pridružio se i parlamentarni zastupnik Péter Cseresnyés, koji je zahvalio žiteljima naselja na tomu što čuvaju hrvatske tradicije i običaje s ko-
jima obogaćuju svoju domovinu. Članice pjevačkih zborova iz Mlinaraca i Pustare odjevene u narodnu nošnju zabavljale su publiku starim kajkavskim pomurskim po-
pevkama, a uz njih su svirali i citeraši iz Mli-
naraca. Djeca iz dječjeg vrtića iz Mlinaraca pripremila su se prigodnim igrama kao što je „Berem, berem grožđe” ili „Čvorak, čvorak...” te otplesala koreografiju berbe-
nih plesova. Uvježbale su ih odgojiteljice Gabriella Preksen i Zsuzsanna Tátrai. Star-
rije su žene „prepovedale” o nekadašnjim običajima za berbu, kad bi se okupila rod-
bina i kad bi jedni drugima pomagali oko berbenih poslova. Tad se gazdarica pri-
premala svakakvim ukusnim jelima, a kad bi berba bila gotova, počeo bi teći mošt, svi bi sjeli za stol i razgovarali, a često bi se našla i harmonika. No i bez nje se pjevalo i veselilo. Takvih berbi već rijetko ima, pa je upravo zbog toga vrlo lijepa inicijativa vodstva Mlinaraca i Pustare da se organi-
zira priredba s kojom se prisjećaju starih običaja, a uostalom i seoske su zajednice kao obitelji s više članova. Sudionike Ber-
benog veselja sve do mraka zabavljao je „Mura Band” s mnoštvom popularnih hr-
vatskih pjesama.

Članice zborova otpjevale su hrvatske popevke

Beta

ANSAMBL „LADO” – serija godišnjih koncerata *Drmeš, kolo, polka, zurka* 30. studenoga u Centru Kodály u Pečuhu

Lado započinje seriju svečanih godišnjih plesnih koncerata *Drmeš, kolo, polka, zurka* u studenome. Svoju 74. obljetnicu umjetničkog djelovanja Ansambl „Lado” obilježit će izvođenjem svečanih premijernih koncerata *Drmeš, kolo, polka, zurka*. Rođendanski koncert jedinog nacionalnog profesionalnog folklornog ansambla bit će izveden u studenom, a odabrane koreografije i glazbena djela posvećeni su plesnoj, glazbenoj i odjevnoj baštini nizinske, središnje i sjeverozapadne Hrvatske.

Drmeš, kolo, polka, zurka koncert je čija je prva izvedba bila 6. studenoga u HNK-u u Varaždinu. Koncert u Đurđevcu održat će se 8. studenog. Svoj prvi veliki koncert nedugo nakon osnutka Lado je održao 1950. godine u Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu, kojemu se i svake godine vraća u povodu obilježavanja rođendanskog datuma koji je važan za ansambl. Prva izvedba u HNK-u u Zagrebu bit će 10. studenog, dok je izvedba 11. studenog zatvorenog tipa. Izvedbe se nastavljaju 16. studenog u Pisarovini. Lado se nastupom vraća u Zagreb 21. studenog u KD „Vatroslav Lisinski”. Publi-

ka u Slavoniji Lado će gledati 28. studenog u Kazališno-koncertnoj dvorani „Ivana Brlić Mažuranić” u Slavonskom Brodu. Posljednji iz serije svečanih godišnjih koncerata Lado će održati u Mađarskoj – 30. studenog 2023. u Pečuhu u ambijentu impresivne dvorane Centra Kodály. Ulaznice za koncert u Pečuhu puštene su u prodaju na službenim stranicama dvorane.

Drmeš, kolo, polka, zurka najzastupljeniji su i nezaobilazni tradicijski plesovi pojedinih hrvatskih krajeva smještenih „među Savom, Dunavom i Dravom” te uz njih. Svojim programom Lado će publiku provesti na plesno i glazbeno putovanje Posavinom, Moslavinom, Bilogorom, Turropoljem, Slavonijom, Baranjom, Srijemom, Međimurjem i Podravinom. Svečani godišnji plesni koncert prilika je da se publika još jedanput uvjeri u energičnost i moćnu scensku prisutnost jedinog nacionalnog profesionalnog ansambla. Koncerti Ansambla Lado nikoga ne ostavljaju ravnodušnim, temeljeni su na vrhunskim koreografskim i glazbenim ostvarenjima i scenskim interpretacijama koje su tako bliske ishodištu.

BAČKA – Kulturni centar bačkih Hrvata i Hrvatska samouprava Gare suorganizirali su Županijsku hrvatsku biciklijadu na ruti Baja – Gara – Nenadić – Sombor, dugu 48 kilometara. Poziv organizatora naišao je na velik odaziv biciklista bačkih Hrvata iz Baje i okolnih naselja.

Nakon dolaska na odredište

Nakon okupljanja ispred Kulturnog centra u Baji prva postaja bila je Gara, gdje su se osvježili u klupskim prostorijama, a priključili su im se drugi sudionici. Nakon prelaska graničnog prijelaza Đurić – Rastina zastali su u Gakovu radi tehničke stanke, a nakon dolaska u Sombor u popodnevnim satima razgledali su povijesne i kulturne znamenitosti grada. Tijekom popodneva bilo je prilike i za slobodne, pojedinačne programe, ručak, kupnju i razgledanje. Uslijedio je povratak u Baju istom rutom.

S. B. • FOTO: Facebook – KCBH

Zajedničko poziranje u Gari

Dio sudionika na polasku ispred Kulturnog centra bačkih Hrvata u Baji

KÉTÚJFALU – U Osnovnoj školi „Ignác Konrád“ u Kétújfaluu 16. listopada u organizaciji romskog metodičkog, obrazovnog i kulturnog centra „NeRok“ održan je Državni multikulturni dan. U okviru dana održan je susret škola u kojima se odvija nastava Narodopisa. Uz sudjelovanje Mađarske reformatske volonterske organizacije priređeno je i natjecanje iz romskog narodopisa. Skupu su nazočile, kako doznaje Hrvatski glasnik, i ravnateljica škole „Miroslav Krleža“ Janja Živković Mandić i ravnateljica Hrvatskog pedagoškog i metodičkog centra Žanet Vörös te su održale i izlaganja. Skupu su nazočili sudionici romskog, hrvatskog i njemačkog narodnog obrazovanja.

Nesvakidašnji uspjeh na Kupu Zugló

Jednog toplog jesenskog dana ždrijeb je ponovno pozvao našu žensku nogometnu ekipu na sportski teren Zoltána Varge. Jako smo očekivali utakmice, spremali se na obranu naslova prvakinja. Prvu smo utakmicu dobili tijesno, ali dobili. Osnovna škola Városliget 0 : 2 HOŠIG.

Slijedio je veoma jak suparnik, Osnovna škola „Mór Jókai“. U prvom smo poluvremenu za nekoliko minuta stekli prednost od tri zgoditka. To nam je dobro došlo jer u drugom poluvremenu nismo zatresli mrežu protivnika, no nažalost dobili smo gol. Konačan je rezultat 3 : 1 za nas.

HOŠIG-ova ženska nogometna ekipa

Nakon kratke stanke slijedio je najjači protivnik, ekipa Osnovne škole „Alfréd Hajós“. Susret je okončan neriješenim rezultatom 0 : 0. Predviđala se mogućnost da će obje ekipe imati isti broj bodova i da će razlika u golovima odlučivati... Zamolio sam zato djevojke da svu svoju snagu ulože u posljednju utakmicu jer nam trebaju golovi.

Teško smo počeli, ali krenulo je naglo. Nismo stali, nego napadali do kraja utakmice. HOŠIG 7 : 0 OŠ „Imre Németh“. U posljednjem krugu pokazali smo fair play. Navijali smo na sav glas za prethodno pobijedenu ekipu. Isplatilo se. Ekipa škole Hajós sa samo 6 : 0 „pregazila“ je ekipu škole „Imre Németh“. Ovako smo se mi najviše radovali.

Ekipa OŠ Alfréda Hajósa završila je na drugom mjestu s 11 golova i to bez primitka ijednog gola. Mi smo primili samo jedan i postigli 12 golova te je po Pravilniku natjecanja to bilo odlučujuće za nas. Nakon prošle i ove školske godine naše su nogometašice postale PRVAKINJE ZUGLÓ KUPA! Službeno nije proglašeno, ali po mojem sudu „golgeterica“ turnira postala je Manna Mia Vám. Čestitka! HOŠIG-ovu ekipu čine: Ágnes Anna Cudina, Anna Kyra Kristóf, Zlata Oliinyk, Anna Viktória Pap, Rózsa Rác Szabó, Manna Mia Vám, Nina Mimi Vám.

Tamás Wenzel, profesor tjelesnog odgoja • Izvor: HOŠIG

KISEG – U sklopu kiseškog Sajma Dana Ursule (Orsolya) 21. listopada ulice tog malog gradića vrvjele su ljudima, kako stanovnicima tako i mnogobrojnim posjetiteljima. U Ulici „Okusa“ 45 civilnih udruga prihvatilo se natjecanja u kuhanju, tako i hrvatska ekipa koja je pekla čevape. Bilo je svega i za sva nepca. Od uobičajenih jela do jela koja rijetko kuhamo i kušamo. Uz gastronomski dio priređen je i kulturni program. Tako je između ostalih nastupio Mješoviti zbor „Zora“, koji okuplja kiseške Hrvate i njihove prijatelje, nastupila je Židanska plesna grupa, a i sastav „Koprive“. I ova kiseška jesen bila je puna doživljaja.

Foto: Natúrpark Ízei, Orsolya-napi vásár

NOVI SAD – U Novom Sadu, na tamošnjem Pravnom fakultetu, 19. i 20. listopada održana je peta Međunarodna znanstvena konferencija „Pravna tradicija i novi pravni izazovi“. Između ostalih plenarno izlaganje imali su redoviti profesor na Pravnom fakultetu u Rijeci dr. Željko Bartulović, redoviti profesor na Fakultetu za pravne i političke znanosti Sveučilišta u Segedinu dr. Ladislav Heka i redoviti profesor na Fakultetu za pravne i političke znanosti Sveučilišta u Segedinu dr. Tamás Antal.

MLINARCI/KOTORIBA – Ribolovno društvo u Mlinarcima već desetljećima surađuje s Ribolovnim društvom „Žužička“ iz Kotoribe. Društva međusobno sudjeluju na natjecanjima i druže se na raznim ribolovnim programima. Ribolovci iz Mlinaraca sudjelovali su na Međunarodnom jesenskom kupu u Kotoribi, gdje su u ekipnom natjecanju osvojili drugo mjesto. Uzvratni posjet održan je 30. rujna u Mlinarcima na šljunčari, kad su kotoripski ribolovci bili gosti u Mlinarcima. Na natjecanju su kotoripski ribolovci također osvojili drugo mjesto.

KERESTUR – U povodu 50. obljetnice Seoskog doma Mjesna samouprava Kerestura 29. rujna održala je priredbu „50 godina Seoskog doma“ na kojoj je otvorena fotografska izložba o povijesti ustanove. Na priredbu su pozvani bivši voditelji ustanova koji su pričali o djelovanju ustanove tijekom pet desetljeća. Dramska skupina „Mura“ u kratkom igrokazu prikazala je trenutke iz života seoskog doma.